

Skatteförvaltningen under debatt

Av civilekonom Håkan Malmer

Inledning

Vårt nuvarande skattesystem är krångligt och svåröverskådligt. Till skatter räknar jag då inte bara de direkta skatterna (arvs- och gåvoskatt, förmögenhetsskatt och inkomstskatt), mervärdeskatt och punktskatter utan även socialförsäkringsavgifter. Skattesystemet och dess sätt att fungera debatteras och kritiseras både i press och man och man emellan. Även skatteförvaltningen utsätts för kritik när det går snett. Så har t ex skett vid senaste fastighetstaxeringen och när riksrevisionsverket vid sin granskning funnit att taxeringsnämnderna i många fall avvikit från självdeklarationerna utan att sända meddelande härom till de skattskyldiga.

Sällan är däremot skatteadministrationens organisation under debatt. Kan- ske är anledningen härtill att diskussionen om skatterna kväver den diskussion om skatteadministrationen som annars skulle ägt rum? Beror frånvaron av debatt på okunnighet om skatteförvaltningens komplicerade uppbyggnad eller på att skatteförvaltningen fungerar bra?

Ett exempel

Det är svårt att beskriva vårt skattesystem. Det är inte lika svårt att beskriva skatteadministrationen, men en beskrivning av denna och hur den fungerar blir trots det mycket omfattande. För att mera kortfattat belysa något av förvaltningens komplexitet har jag valt ett exempel från min egen arbetsplats, RSV:s distriktskontor i Malmö.

Exemplet avser att visa hur många olika myndigheter eller avdelningar hos dessa m fl som kan komma att bli inblandade i arbetet med att rätta en persons skatter och avgifter i ett fall där felaktigheterna dokumenterats vid en integrerad revision som omfattar flera skatter och avgifter.

De myndigheter m fl som under ärendets gång blir eller kan bli involverade i åtgärder för att rätta A:s skatter har kursiverats.

Förutsättningarna

Förutsättningen är att en person A, som driver en annonstidning i Malmö har undanhållit annonsinkomster på 100 000 kronor och att en annan person B har kört ut tidningarna med A:s nya dyrbara dieseldrivna bil. På bilens kilometerräknare, vilken används för avstämpling av vägtrafikskatt, har återkan

gjorts. A har av taxeringsnämnden blivit taxerad enligt avlämnad självdeklaration. B bor i Helsingborg men han har inte blivit taxerad. A har nämligen inte lämnat kontrolluppgift på lönen. B:s lön har följaktligen inte heller medräknats i av A avlämnad arbetsgivaruppgift.

Vad händer?

Följande inträffar: Vid besök hos *AB Svensk Bilprovning* i Arlöv upptäcks att kilometerräknaren blivit utsatt för åverkan. Bolaget rapporterar härom till *trafiksäkerhetsverket* i Örebro, som lägger in uppgiften på data. Vid *bilregistret* vid länsstyrelsens allmänna enhet i Malmö observeras förhållandet och man begär revision hos *riksskatteverkets distriktskontor* i Malmö. Vid kontroll där upptäcker man att A även är registrerad till reklamskatt för annontidning.

Revision

Chefen för riksskatteverkets distriktskontor beslutar om att revision skall utföras som en integrerad revision avseende vägtrafikskatt, reklamskatt, inkomstskatt, mervärdeskatt, källskatt och arbetsgivaravgifter.

Revisorerna gör en jämförelse mellan tidningarnas annonser och intäkterna i rörelsen och upptäcker de undanhållna annonsintäkterna. De upptäcker också att B arbetar hos A under förhållanden som måste betecknas som anställning och att B inte deklarerat samt att kontrolluppgift inte lämnats av A.

Kontakt mellan myndigheter

Genom kontakter med andra myndigheter får revisorerna kännedom om att A är en notorisk skattesmitare. Då de vet att de sammanlagda skatterna för A kommer att uppgå till betydande belopp upprättar de en promemoria över iakttagelser vid revisionen avseende reklamskatt, vägtrafikskatt, källskatt, inkomstskatt, mervärdeskatt och sociala avgifter, och beräknar skatterna jämte skatte- och avgiftstillägg, restavgifter m m. De översänder promemorian till *allmänna ombudet för betalningssäkring* vid länsstyrelsen i Malmö som inger ansökan om betalningssäkring avseende alla (!) skatter och avgifter till *länsrätten* i Malmöhus län. Länsrätten beslutar i enlighet med ansökan utan att höra A (interimistiskt beslut) och , översänder beslutet till *allmänna ombudet* som hos *kronofogdemyndigheten* i Malmö begär verkställighet av beslutet. Kronofogdemyndigheten verkställer beslutet genom att omhänderta 30 000 kronor som påträffats i A:s bostad. Bilen märks och kvarlämnas i A:s vård.

Chefen för distriktskontoret fullgör sin skyldighet att anmäla misstankar om brott mot skattebrottslagen till *åklagarmyndigheten* i Malmö. En åklagare beslutar om förundersökning, som utförs av *polisens eko-rotel* i Malmö. En polisman kallar A till förhör, denne erkänner och polisen rapporterar till åklagaren, som väcker åtal för olika brott mot skattebrottslagen och mot 33 § väg-

trafikskattelagen (fusk med kilometerräknare) vid *Malmö tingsrätt*. A klagar och målet förs vidare till *hovrätten* över Skåne och Blekinge som meddelar fällande dom.

Revisorernas promemoria avseende reklamskatt översänds till *riksskatteverkets punktskattesektion* i Solna som fattar nytt preliminärt beslut i enlighet med revisorernas förslag. A låter sig nöja härmed och klagar inte till *kammarrätten i Stockholm*. *Allmänna ombudet vid riksskatteverket* hade i så fall blivit hans motpart.

Revisorernas promemoria avseende vägtrafikskatt översändes till *länsstyrelsens allmänna enhet* i Malmö, som beslutar att A skall erlägga ytterligare vägtrafikskatt. Han låter sig härmed nöja, betalar och klagar inte till *kammarrätten i Göteborg*. Hans motpart hade i så fall blivit *allmänna ombudet för vägtrafikskatt* vid länsstyrelsen i Malmö.

Till följd av att A undanhållit annonsintäkterna i sin bokföring har han även undanhållit inkomstskatt och mervärdeskatt. Revisorernas promemoria häröver översänds till länsstyrelsens besvärshetenhet och länsstyrelsens mervärdeskatteenheten och för kännedom till länsstyrelsens revisionsenheten i Malmö. Då det vid revisionen upptäcktes att B inte deklarerat upprättas promemoria över taxeringskontroll avseende B:s inkomsttaxeringar som också översänds till besvärsheten och för kännedom till revisionsenheten. *Länsstyrelsens mervärdeskatteenheten* beslutar (nytt preliminärt beslut) i enlighet med revisorernas förslag. A klagar hos *länsrätten* i Malmöhus län, där hans motpart är *allmänna ombudet för mervärdeskatt* vid länsstyrelsen. Han förlorar målet och låter sig därmed nöja och klagar inte vidare till *kammarrätten i Göteborg*. På grund av balanser på *besvärsheten* blir A:s och B:s ärenden liggande en tid. Taxeringsintendenten, som i målet är A:s motpart, yrkar därför eftertaxering av A och B och inger målen till *länsrätten* i Malmöhus län där målen avgörs med bifall till taxeringsintendentens yrkande. A klagar utan resultat till *kammarrätten i Göteborg* och *regeringsrätten*, där han dock inte får prövningstillstånd. Redan efter länsrättens dom avseende A översänds denna dom till *lokala skattemyndigheten i Malmö fögderi* för omräkning av skatten. Omräkningsbeskedet sänds till *länsstyrelsens dataenhet*. En skattsedel på tillkommande skatt utfärdas och tillställs A. Skatten bokförs hos *länsstyrelsens uppbördsenhet*. A underlåter att betala, varför uppbördsenheten sänder ärendet till *kronofogdemyndigheten*. Denna upptäcker att egendom för skattens gäldande finns betalningssäkrad men att kontanterna inte räcker och hotar därför A med omedelbar exekutiv försäljning av bilen, varpå A betalar.

Då revisorerna menar att B varit anställd hos A utreder de arbetsgivarförhållandet, upprättar en promemoria avseende källskatt, där A i egenskap av arbetsgivare tillsammans med B görs ansvarig för den skatt A skulle innehållit, och sänder den till *lokala skattemyndigheten i Malmö fögderi*. En promemoria avseende arbetsgivaravgifter sänds till *riksförsäkringsverket* i Stock-

holm och för kännedom till samma lokala skattemyndighet. *Lokala skattemyndigheten i Malmö fögderi* ålägger A ansvar enligt uppbördslagen i enlighet med revisorernas förslag. A klagar till *länsrätten* i Malmöhus län och därefter till *kammarrätten i Göteborg*. I detta mål är hans motpart *allmänna ombudet för uppbördsärenden* vid länsstyrelsen i Malmöhus län. Han förlorar och betalar.

Riksförsäkringsverket beslutar att A skall erlägga ytterligare arbetsgivaravgifter och översänder uppgift härom till lokala skattemyndigheten i Malmö för kännedom. A klagar till *försäkringsrätten* för Mellansverige och *försäkringsdomstolen* men förlorar målet. Hans motpart är *allmänna ombudet vid riksförsäkringsverket*. Han betalar inte då hans pengar är slut. Ärendet går därför till *kronofogdemyndigheten* i Malmö, som fortfarande noterar att bilen är betalningssäkrad och anmodar A att betala. Då denne vägrar säljs bilen exekutivt.

A inger sin konkursansökan till tingsrätten.

Sedan taxeringsintendenten vunnit målet mot B i länsrätten översändes domen till *lokala skattemyndigheten i Helsingborgs fögderi* för omräkning, utfärdande av debetsedel på tillkommande skatt m m för B på samma sätt som beskrivs ovan för A. I samband härmed beräknar den lokala skattemyndigheten pensionsgrundande inkomst för B. Då B:s arbetsgivare finns i Malmö översänds uppgift om att B fått lön från A till *lokala skattemyndigheten i Malmö fögderi* för omräkning av B:s arbetsgivares, d v s A:s arbetsgivaruppgift. Lokala skattemyndigheten där avvaktar emellertid riksförsäkringsverkets beslut enär särskild promemoria avseende arbetsgivaravgifter upprättats. I annat fall hade man själv upprättat ändringsuppgift till riksförsäkringsverket avseende A:s arbetsgivaruppgift.

B är numera arbetslös.

Mot bakgrund av exemplet kan man ställa en rad frågor

- Känner de som arbetar i skatteförvaltningen till uppbyggnaden av denna så att de kan upplysa de skattskyldiga om vad som kommer att hända i ett ärende och vilka som kommer att bli inblandade? Kanske är inte ens exemplet rätt?
- Hur kan det komma sig att en revisor eller revisionsavdelning kan behärska alla skatteområden och att länsrätten när det gäller betalningssäkringsärende kan besluta om alla skatter och avgifter men att beskattningsbesluten måste fattas av flera olika instanser?
- Vilken betydelse har den nuvarande organisationsstrukturen för exempelvis hanterad pappersvolym, likformig handläggning och tidpunkt när ärendet är klart i alla delar. Vilka samordningsproblem uppkommer? Vem håller i helheten? Revisorn?

Svaren på dessa frågor ger också delvis svar på frågan om den nuvarande organisationsstrukturen är ändamålsenlig ur skatteförvaltningens och den skattskyldiges synpunkt. Skall den skattskyldiges synpunkter härvidlag överhuvudtaget beaktas?

Exemplet ovan är kanske inte till alla delar representativt, men det ger ändå en bild av den mångfald instanser och personer som den skattskyldige kan möta och visar hur splittrad organisationen är. Det är också detta som var avsikten med exemplet. Exemplet belyser inte problematiken på gåvoskattområdet nämligen att det är de allmänna domstolarna som är besvärinstanser på det området och att ställningstaganden som kan komma att träffas där också kan ha betydelse för inkomstbeskattningen och handläggningen vid de administrativa domstolarna.

Orsakerna till att skatteadministrationen företer en så splittrad bild finner sin förklaring när man studerar hur skatterna och skatteförvaltningen vuxit fram. Frågan är om vi i dagens samhälle orkar bära det ok som den splittrade organisationen medför och som pålagts oss som en del av vår historia.

Trollborg, Wahlberg & Co Revisionsbyrå AB

har bytt namn till

Wahlbergs Revisionsbyrå AB

Lars Berglund
Claes Hedberg

Britt Carlsson
Tommy Trollborg

Lars Eurenus
Tore Wahlberg

Auktoriserade revisorer

I samarbete med Dearden Farrow, Chartered Accountants, London

Redovisningstjänster utförs av vårt dotterbolag, RTB Ekonomitjänst AB
Rune Persson, Godkänd revisor!

Wallingatan 5
111 60 Stockholm

Växel
08-23 20 75

Telex
191 07 Swedifa